

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Cdo/97/2018
Identifikačné číslo spisu: 7100889274
Dátum vydania rozhodnutia: 27.06.2019
Meno a priezvisko: Mgr. Dušan Čimo
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:7100889274.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalujúceho Stavebného bytového družstva III Košice, so sídlom v Košiciach, Furčianska 60, zastúpeného JUDr. Marcelom Dolobáčom, advokátom v Košiciach, Žižkova 39, proti žalovanej L. W., trvale bytom v Z., o privolenie k výpovedi z nájmu bytu, vedenom na Okresnom súde Košice I pod sp.zn. 19C/1613/2000, o dovolaní žalujúceho proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 9. novembra 2017 sp.zn. 9Co/450/2016, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalovaná má nárok na náhradu dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice I (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 10. mája 2016 č.k. 19C/1613/2000-454 zamietol žalobu o privolenie k výpovedi z nájmu bytu a žalujúcemu uložil povinnosť žalovanej „nahradíť trovy“ (správne „zaplatiť náhradu trov“ - pozn. Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ďalej tiež len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) konania, pozostávajúce z trov právneho zastúpenia vo výške 789,54 € a z trov uhradeného súdneho poplatku (tu správne len „iných trov konania“, opäť pozn. najvyššieho súdu, v tejto súv. por. aj § 151 ods. 8 Občianskeho súdneho poriadku č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, účinného v čase rozhodovania súdu prvej inštancie, ďalej len „O.s.p.“) vo výške 49,75 €, všetko na bližšie neoznačený účet advokátky žalovanej (JUDr. Ivety Rajtákovéj) do 3 dní. Rozhodnutie, ktorému predchádzalo vyhovenie žalobe rozsudkom prvoinštančného súdu z 9. septembra 2001 a potvrdenie takéhoto rozsudku rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej tiež len „odvolací súd“) z 26. apríla 2005 sp.zn. 3Co 30/05), oboje ešte za účasti právnej predchodkyne žalovanej v osobe pôvodnej žalovanej X. W. (zomrelej XX. februára XXXX), odmietnutie dovolania žalovanej proti rozsudku odvolacieho súdu (uznesením najvyššieho súdu z 25. októbra 2007 sp.zn. 4 Cdo 233/2007), odmietnutie ústavnej sťažnosti žalovanej (uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky z 6. mája 2008 sp.zn. II. ÚS 205/2008), zastavenie v poradí druhého odvolacieho konania pre späťvzatie odvolania (uznesením odvolacieho súdu z 30. októbra 2008 sp.zn. 11Co/21/2008), rozsudok Európskeho súdu pre ľudské

práva z 25. septembra 2012 vo veci žalovanej proti Slovenskej republike, konštatujúci porušenie čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (príloha oznámenia Federálneho ministerstva zahraničných vecí ČSFR č. 209/1992 Zb.) a napokon povolenie obnovy konania (uznesením súdu prvej inštancie z 27. marca 2014 č.k. 40C/260/2012-125); odôvodnil vo veci samej právne ust. § 685 ods. 1 a 2, § 706 ods. 2, § 710 ods. 1 a 3, § 711 ods. 1 písm. d/ a ods. 2, § 712 ods. 4, § 712b a § 879c ods. 1 Občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, tu účinnom do 31. augusta 2001 vrátane, ďalej len „O.z.“) i s odkazmi na § 39 O.z., posuny v právnej úprave, ku ktorým došlo v súvislosti s prijatím zákona č. 261/2001 Z.z. a viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu a tiež § 235 O.s.p., vecne potom okrem rekapitulácie skoršej genézy prípadu aj zmien na strane žalovanej predovšetkým záverom o absencii základnej hmotnoprávnej podmienky rozhodnutia o privolení k výpovedi z nájmu bytu, ktorou je platná výpoveď z nájmu. Výpoveď (žalujúcim zakomponovaná do žaloby) totiž postrádala skutkové vymedzenie použitého výpovedného dôvodu, reprezentovaného neplatením nájomného alebo úhrad za plnenia poskytované s užívaním bytu po dobu dlhšiu než tri mesiace (§ 711 ods. 1 písm. d/ O.z.), nakoľko v nej chýbala konkretizácia žalovanej (resp. jej predchodkyňi) pričítaného opomenutia aj časovým obdobím neplnenia povinnosti nájomcu a výškou nedoplatku, tento nedostatok nešlo napraviť dodatočne ani uvedením len reprodukcie zákonného ustanovenia, obsahujúceho použitý výpovedný dôvod a na veci nič nemenilo, že výpoveď obsahovala inú náležitosť (výpovednú lehotu). Aj keby bola výpoveď platnou, u pôvodnej žalovanej aj jej dcéry bolo treba z vykonaného dokazovania usudzovať na nimi nezavinený stav ich hmotnej núdze, pre ktorý by privolenie k výpovedi z nájmu neprichádzalo do úvahy taktiež, argumentoval tiež súd prvej inštancie.

2. Odvolací súd na odvolanie žalujúceho rozsudkom z 9. novembra 2017 sp.zn. 9Co/450/2016 rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 aj 2 Civilného sporového poriadku (zákona č. 160/2015 Z.z. v znení zákona č. 87/2017 Z.z. a dnes už i zákona č. 350/2018 Z.z., ďalej tiež len „C.s.p.“) potvrdil; rovnako naložil tiež s uznesením súdu prvej inštancie o povinnosti žalujúceho na náhradu trov konania štátu (uznesením integrovaným do rozsudku v odvolacom konaní sp.zn. 9Co/451/2016) a stranám (obom ?) nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Plne sa stotožnil i s dôvodmi použitými súdom prvej inštancie na podporu ním zvoleného spôsobu rozhodnutia, majúc za to, že nie je daný žiaden z odvolateľom uplatnených odvolacích dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. f/ a h/ C.s.p. (že súd dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a že rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci). Nad rámec viac-menej teoretického rozboru problematiky odvolaním vytykaných vád výslovne poukázal na správnosť toho záveru prvoinštančného súdu, podľa ktorého v prejednávanej veci nedošlo k dostatočnej konkretizácii použitého výpovedného dôvodu, keď vo výpovedi síce bol uvedený dátum, ku ktorému žalujúce vyčísliť nedoplatok (30. novembra 2000) a aj výška nedoplatku (11.182,10 Sk), nebolo z nej však zrejmé, za aké obdobie (rozumej odkedy) nedoplatok vznikol a chýbalo tiež uvedenie, či ide o nedoplatok na nájomnom a/alebo platbách za služby spojené s užívaním bytu. Neprijal ani námietku žalujúceho, týkajúcu sa konštatovania stavu hmotnej núdze žalovanej a jej právnej predchodkyne zo strany súdu prvej inštancie a založenú čiastočne na definícii hmotnej núdze v zákone, ktorý v čase výpovede neplatil (zákon č. 599/2003 Z.z.), majúc za to, že za dôkaznej situácie v prejednávanej veci bolo na úvahe súdu, či príslušný záver urobí.

3. Proti takémuto rozsudku odvolacieho súdu podalo žalujúce dovolanie, ktoré odôvodnilo ustanoveniami § 421 ods. 1 písm. a/ aj b/ C.s.p. Právnou otázkou, pri ktorej riešení sa podľa neho odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (reprezentovanej rozhodnutiami najvyššieho súdu vo veciach sp.zn. 3 Cdo 228/2006 a 2 Cdo 160/98), je otázka náležitého vymedzenia výpovedného dôvodu, kde treba považovať za zodpovedajúce ustálenej rozhodovacej praxi, ak prenajímateľ z množiny zákonom predpokladaných výpovedných dôvodov vyberie jeden a navyše aj číselne vyjadri výšku nedoplatku (ktoré podmienky boli v prejednávanej veci splnené). Dovolacím súdom dosiaľ neriešenými právnymi otázkami potom podľa dovolateľa je, či súd môže privoliť k výpovedi z nájmu bytu u právneho nástupcu žalovaného, ktorý sa nenachádza v stave hmotnej núdze podľa rozhodného stavu v obnovenom konaní, ak sa právny predchodca žalovaného v čase vydania rozsudku v pôvodnom konaní prípadne nachádzal v stave hmotnej núdze, ako aj to, či má súd stav hmotnej núdze v obnovenom konaní posudzovať podľa stavu rozhodného v čase vydania rozsudku v pôvodnom konaní, pokiaľ právny nástupca žalovaného ako strana obnoveného konania nebol účastníkom konania a do tohto

vstúpil až po právoplatnosti rozsudku vydaného v pôvodnom konaní. Navrhlo, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Žalovaná navrhla dovolanie odmietnuť pre neexistenciu žiadneho rozhodnutia podporujúceho názor žalujúceho o odklone od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (s tým, že dovolateľom označené rozhodnutia riešia iné právne otázky), ako aj pre akademičnosť otázok týkajúcich sa hmotnej núdze.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) strana, v ktorej neprospech bolo napádané rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), a to za podmienky jej zastúpenia i spísania dovolania na to určenou osobou (§ 429 ods. 1 C.s.p.), skúmal predovšetkým bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou C.s.p.) prípustnosť dovolania. Dospel pritom k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie, prečo bol namieste takýto postup (§ 451 ods. 3 veta prvá C.s.p.) dovolací súd uvádza nasledovné :

6. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. Podľa § 419 C.s.p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach §§ 420 a 421 C.s.p.

7. Žalujúce vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ C.s.p., tvrdiac rozhodnosť (pre rozhodnutie odvolacieho súdu) celkom troch právnych otázok a tiež to, že pri riešení jednej z nich sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p.) a ďalšie dve v doterajšej rozhodovacej praxi dovolacieho súdu riešené neboli (§ 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p.).

8. Podľa § 421 ods. 1 C.s.p. je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Otázkou relevantnou z hľadiska práve odcitovaného ustanovenia môže byť len otázka právna (nie otázka skutková). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie alebo aplikácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). V prípade dovolania podaného v zmysle tohto ustanovenia je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, o ktorú z možností uvedených v ustanoveniach § 421 ods. 1 písm. a/ až c/ C.s.p. ide, teda z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania (1 Cdo 126/2017, 2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 132/2017, 4 Cdo 207/2017, 7 Cdo 20/2017, 8 Cdo 221/2017).

10. Aby na základe dovolania podaného podľa uvedeného ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 C.s.p.), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré, okrem iného, patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach §§ 431 až 435 C.s.p. (2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 38/2019, 4 Cdo 32/2018, 6 Cdo 113/2017, 7 Cdo 25/2018, 8 Cdo 100/2017). K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len ak sú splnené uvedené predpoklady (po prijatí záveru o prípustnosti dovolania). Aj právna úprava dovolacieho

konania obsiahnutá v C.s.p., podobne ako predchádzajúca právna úprava, dôsledne odlišuje (pokiaľ ide o dovolanie pre nesprávne právne posúdenie veci, ako aj v tomto prípade) prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

11. Postupujúc podľa vyššie uvedeného dovolací súd poukazuje na to, že pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p., je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od takejto „ustálenej rozhodovacej praxe“.

12. Ustanovenie § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p. naopak dopadá na situáciu, v ktorej určitá právna otázka ešte nebola dovolacím súdom riešená (preto ani ešte nemohlo dôjsť ako k prípadnému stavu rozdielnosti rozhodovania, predpokladanému ustanovením § 421 ods. 1 písm. c/ C.s.p., tak ani k ustáleniu rozhodovacej praxe predpokladanému písmenom a/ rovnakého zákonného ustanovenia).

13. Pri skúmaní, či je dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p., sa dovolací súd zameriava na zistenie a posúdenie vzťahu medzi dovolateľom označeným existujúcim rozhodnutím dovolacieho súdu (spravidla judikátom), ktoré tvorí súčasť jeho ustálenej rozhodovacej praxe a novým prípadom. Vychádzajúc z kontextu skoršieho rozhodnutia (judikátu) a jeho skutkového vymedzenia pri tom za pomoci abstrakcie interpretuje v judikáte vyjadrené právne pravidlo (ratio). Táto činnosť dovolacieho súdu je zameraná na zistenie (prijatie záveru), či nový prípad je s ohľadom na jeho skutkový rámec v relevantných otázkach (okolnostiach) podobný alebo odlišný od skoršieho prípadu. Pokiaľ dovolateľ nevyvetlí, ktoré rozhodnutie treba považovať za „skorší prípad“, dovolací súd nemá podklad pre takéto posudzovanie (nemôže posúdiť, či skutočne došlo k dovolateľom tvrdenému odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu), čo v konečnom dôsledku znamená, že nemôže prikrčiť k meritórnemu dovolaciemu prieskumu. Ak si však dovolateľ naopak príslušnú povinnosť splní, stále do úvahy prichádza ako tá možnosť, že tu o odklon skutočne ide (obvykle vtedy, ak rozhodnutie označené za skorší prípad vykazuje v podstatných znakoch totožnosť s relevantnými okolnosťami nového prípadu, riešenia pre rozhodnutie významnej právnej otázky ponúkané dovolacím súdom na jednej a odvolacím súdom na druhej strane sú však rozdielnymi a z povahy veci nezlučiteľnými), tak i jej významový protiklad v podobe neexistencie odklonu (ten buď vtedy, ak situácie posudzované v oboch prípadoch sú odlišnými a spôsobujúcimi nepoužiteľnosť skoršieho riešenia na nový prípad, alebo vtedy, ak dovolateľ síce označí rozhodnutie alebo aj viac rozhodnutí reprezentujúcich podľa neho ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, závery z nich ale nesprávne interpretuje či - možbyť aj neúmyselne, či pre nevedomosť - pomlčí o takom rozhodnutí dovolacieho súdu, ktoré názor o ustálení jeho rozhodovacej praxe spôsobom dovolateľovi konvenujúcim vyvracia).

14. V danom prípade síce žalujúce v časti dovolania opieranej o úpravu z ust. § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p. dostatočne určitým spôsobom vymedzilo právnu otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu (otázku náležitého skutkového vymedzenia výpovedného dôvodu vo výpovedi z nájmu bytu a dopadu „kvality“ takého vymedzenia na platnosť výpovede) a poukázalo na dve rozhodnutia najvyššieho súdu, majúce reprezentovať jeho ustálenú rozhodovaciu prax, v tomto prípade však opomenulo nielen to, že (odhliadnuc od vydania oboch takých rozhodnutí ešte v režime O.s.p.) v oboch najvyšší súd riešil existenciu iných výpovedných dôvodov (vo veci sp.zn. 3 Cdo 228/2006 podľa § 711 ods. 1 písm. a/, c/ a j/ O.z., vo veci sp.zn. 2 Cdo 160/98 - inak pri uverejnení tohto rozsudku aj v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a súdov Slovenskej republiky ako R 6/2001 - potom podľa § 711 ods. 1 písm. g/ O.z.), ale najmä to, že súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu je tiež ďalšie jeho rozhodnutie, skutkovo vykazujúce s prípadom posudzovaným v prejednávanej veci najvyššiu mieru zhody, a to rozsudok z 29. januára 2008 sp.zn. 1 Cdo 2/2007, uverejnený v Zbierke ako R 16/2008 s právnou vetou v znení „Výpoveď z nájmu bytu podľa § 711 ods. 1 písm. d/ Občianskeho zákonníka pre nezaplatenie nájomného alebo úhrady za plnenia poskytované s užívaním bytu za dlhší čas ako tri mesiace musí byť konkretizovaná časovým obdobím aj výškou nedoplatku. Nedostatok tohto vymedzenia nie je možné odstrániť dodatočným doplnením údajov.“ Od takéhoto rozhodnutia (vyžadujúcemu kumulatívnu existenciu oboch v ňom uvedených náležitostí výpovede z nájmu bytu) sa ale odvolací súd v prejednávanej veci neodklonil, preto dovolanie v časti opierajúcej sa o ustanovenie §

421 ods. 1 písm. a/ C.s.p. a tvrdiacej neexistujúci odklon prípustným nebolo.

15. V časti vyvodzujúcej prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p. potom žiadnu z dovolaní ponúkaných právnych otázok nešlo považovať za takú, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, keď existenciu stavu hmotnej núdze žalovanej a jej právnej predchodkyne už súd prvej inštancie použil len ako doplnkový (tzv. záložný) dôvod (majúci poslúžiť pre prípad neprijatia jeho argumentácie o neplatnosti výpovede pre nevymedzenie v nej riadne použitého výpovedného dôvodu) a odvolací súd sa ponad túto časť argumentácie prvoinštančného súdu preniesol spôsobom obdobným obsahu vyjadrenia žalovanej k dovolaniu, teda tak, že táto pri možnosti stotožnenia sa s názorom o neplatnosti výpovede významnou nebola. Otázky viažúce sa k hmotnej núdzi preto mali v tejto veci charakter len akademických otázok, od ktorých napádané rozhodnutie dovolacieho súdu nezáviselo, a preto ani v tejto časti nešlo usúdiť na prípustnosť dovolania.

16. So zreteľom na vyššie uvedené preto dovolaciemu súdu neostávalo iné, než dospieť k záveru, že v prejednávanej veci prípustnosť dovolania žalujúceho nevyplývala z § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p., ani z písmena b/ rovnakého ustanovenia; preto dovolanie ako celok podľa § 447 písm. c/ C.s.p. odmietol.

17. Rozhodnutie o trovách dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá C.s.p.).

18. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0 vo výroku o odmietnutí dovolania a pomerom hlasov 2 : 1 vo výroku o trovách dovolacieho konania.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.